FORSKRIFT OG RETNINGSLINJER OM INNKALLING OG UTSETTELSE VED FULLBYRDING AV STRAFF

Fastsatt av Justisdepartementet den 19.mars 2010 med hjemmel i straffeprosessloven § 462 a.

Forskriften og retningslinjene utfyller straffeprosesslovens regler om innkalling til og utsettelse med fullbyrding av straff.

Lovteksten står med fet skrift. Forskrift står i kursiv. Lovteksten, forskrift og retningslinjer skal anvendes sammen.

Endringer i straffeprosessloven eller forskriften vil til enhver tid fremgå av Lovdatas sider.

Endringene i lovteksten er i kursiv. De er vedtatt, og trer i kraft 1. april 2010.

Straffeprosessloven forkortes slik: **strpl.**

Strpl. § 462 a

***Kongen kan gi nærmere regler om innkalling og utsettelse med fullbyrding av straff*.**

Iverksetting og innkalling til fullbyrding av straff

Strpl. § 455.

Statsadvokaten gjør vedtak om fullbyrding av dom i sak om forbrytelse. Beslutningen treffes likevel av politiet i sak hvor politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav b til d. I sak avgjort ved forelegg og i sak om forseelse treffes beslutningen av politiet. For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a *og fengselsstraff etter straffeloven § 54 nr. 2*, treffes vedtak om fullbyrding av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd.

Fullbyrdingen av *ubetinget frihetsstraff og samfunnsstraff* settes i verk av *kriminalomsorgen. Fullbyrding av andre reaksjoner settes i verk av* politiet.

Bøter og andre pengekrav til fordel for statskassen skal søkes inndrevet gjennom Statens Innkrevingssentral, jf. § 456. Det samme gjelder erstatning og andre pengekrav som er tilkjent en fornærmet eller en annen skadelidt i en offentlig straffesak, dersom den berettigete ønsker det.

Strpl. § 461:

Skal en domfelt som er på frifot, utholde frihetsstraff eller samfunnsstraff, meddeler *kriminalomsorgen* ham pålegg om å møte til fastsatt tid og sted for at fullbyrdingen kan påbegynnes.

Dersom domfelte unnlater å etterkomme pålegg om å fremstille seg, kan han avhentes av politiet etter begjæring fra kriminalomsorgen. Det samme gjelder om han uteblir under gjennomføringen eller det før påbegynt soning er grunn til å tro at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff.

§ 1 Overføring av varetektsinnsatte til fullbyrding av straff

Varetektsfengslede som domfelles, skal overføres til fullbyrding straks kriminalomsorgen mottar fullbyrdingsordre fra påtalemyndigheten.

Blir en domfelt som er innkalt til soning, pågrepet av politiet og varetektsfengslet for andre straffbare forhold, kan kriminalomsorgen, på anmodning fra påtalemyndigheten, overføre vedkommende fra varetekt til fullbyrding av en tidligere rettskraftig dom. Overføring kan skje selv om domfelte ikke er innkalt til fullbyrding, hvis det er grunn til å tro at domfelte ellers vil unndra seg fullbyrdingen av straff, jf. straffeprosessloven § 461 annet ledd.

Første ledd gjelder overføring av varetektsfengslede til fullbyrding av dom for de samme forhold som vedkommende er varetektsfengslet for.

Annet ledd gjelder de tilfellene hvor en domfelt som er innkalt, men ennå ikke har påbegynt soning, blir pågrepet for nye forhold som er så alvorlige at vedkommende blir varetektsfengslet for disse forholdene. Ved avgjørelsen av om anmodningen fra påtalemyndigheten skal etterkommes, må det ses hen til om det vil medføre store ulemper for den domfelte å påbegynne fullbyrdingen tidligere enn planlagt. Det skal også legges vekt på hvor lenge det er til domfelte skulle ha påbegynt fullbyrding. På den annen side skal det legges vekt på om den domfelte tidligere er dømt flere ganger, og om de forhold han eller hun er siktet for er så alvorlige at den alminnelige rettsfølelse tilsier at domfelte påbegynner fullbyrding av tidligere dom når varetekten opphører.

Hvis det foreligger fare for at domfelte vil unndra seg fullbyrdingen av dommen, kan han eller hun overføres fra varetekt til fullbyrding av dommen selv om det ennå ikke er sendt innkallelse.

Se forskrift til straffegjennomføringsloven § 4-4 om overgang til fullbyrding og løslatelse fra varetekt.

Dersom innsatte samtykker, kan påtalemyndigheten i medhold av straffeprosessloven § 453 beslutte at fullbyrdingen av en dom påbegynnes før denne er rettskraftig (foregrepet soning).

§ 2 Innkalling til fullbyrding av straff for domfelte som er på frifot

Kriminalomsorgen skal innkalle domfelte til fullbyrding av fengselsstraff, forvaring, samfunnsstraff og gjennomføring av program fastsatt i medhold av straffeloven § 53 nr. 3 e, så snart som mulig etter at fullbyrdingsordre er mottatt fra påtalemyndigheten.

Innkallingen skal være skriftlig og inneholde pålegg om å møte til fastsatt tid og sted for fullbyrding. Innkallingen skal oppgi domstol, dommens dato og hva dommen går ut på. Ved innkalling til fullbyrding av subsidiær fengselsstraff for bot, skal det opplyses hvem som har ilagt den aktuelle boten og vedtagelsesdato. Det skal også opplyses hvor boten kan betales for at den subsidiære fengselsstraffen skal falle bort.

Det skal fremgå av innkallingen at det er straffbart å ikke møte til fullbyrding av frihetsstraff eller samfunnsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 40 syvende ledd. Det skal også fremgå at domfelte vil bli avhentet av politiet dersom han eller hun ikke møter til avtalt tid eller ikke tar kontakt med kriminalomsorgen, jf. straffeprosessloven § 461 annet ledd.

Innkallingen skal sendes som vanlig brev vedlagt frankert konvolutt med mottakskvittering. Domfelte skal underskrive og returnere denne innen en uke eller ta kontakt med kriminalomsorgen på annen måte innen en uke. Hvis ikke svarslippen kommer i retur eller domfelte tar kontakt på annen måte, skal kriminalomsorgen meddele innkallingen på annen hensiktsmessig måte. Når sakens art eller omstendighetene for øvrig tilsier det bør innkallingen forkynnes.

Oppnås ikke kontakt med domfelte, skal domfelte etterlyses hos politiet.

Begrepet fengselsstraff omfatter også subsidiær fengselsstraff. For øvrig vises det til straffeloven § 53 nr. 3 e hvor det fremgår at straffeprosessloven § 461 skal gjelde tilsvarende. Det er altså kriminalomsorgen som innkaller til og iverksetter narkotikaprogram med domstolskontroll og program mot ruspåvirket kjøring.

Saksbehandlingsregler

Kriminalomsorgen på regionalt nivå mottar dommen til fullbyrding fra påtalemyndigheten når den er rettskraftig. Det skal foreligge en skriftlig påtegning eller et stempel, undertegnet av påtalemyndigheten som bekrefter at dommen er rettskraftig og kan fullbyrdes, fullbyrdingsordre.

Direktør på regionalt nivå treffer avgjørelse om valg av fengsel eller friomsorgskontor, jf. straffegjennomføringsloven § 11 og retningslinjene til straffegjennomføringsloven pkt. 3.3. Avgjørelse om innsettelse i fengsel kan ikke påklages, jf. straffegjennomføringsloven § 7 litra f siste punktum. Etter forskrift til straffegjennomføring § 7-9 skal domfelte i målgruppen for elektronisk kontroll informeres om adgangen til å søke om denne soningsformen.

Det nærmere tidspunkt for fullbyrding av dommen fastsettes av leder av vedkommende fengsel eller friomsorgskontor, som også sender domfelte innkalling med pålegg om å møte til fullbyrding. Tidspunktet kan ikke sette mer enn 60 dager etter at kriminalomsorgen mottok dommen fra påtalemyndigheten, med mindre følgende unntak foreligger:

- Saker der domfelte har søkt om en alternativ straffegjennomføringsform, for eksempel soning med elektronisk kontroll eller soning i behandlingsinstitusjon etter straffegjennomføringsloven § 12. I slike saker er det nødvendig å gjennomføre omfattende saksbehandling som medfører at oppmøte vil komme senere enn 60 dager fra mottak i kriminalomsorgen.
- Andre saker der spesielle forhold rundt dommen eller domfelte medfører at det ikke er mulig å overholde fristen på innkalling innen 60 dager.

I de tilfeller der det ikke er mulig å innkalle innen 60 dager, skal årsaken til dette alltid noteres i saksjournalen.

Kopi av innkalling med tid og sted for fullbyrdelse skal sendes vedkommende politidistrikt til orientering.

Vedlagt innkallingen skal ligge en frankert konvolutt og en svarslipp. Domfelte skal opplyses om at han innen en uke må signere svarslippen og returnere den. Alternativt kan domfelte ta kontakt med kriminalomsorgen på telefon, e-post eller tekstmelding for å bekrefte at han har mottatt innkallingen. Domfelte skal i denne forbindelse opplyses om at hvis han ikke returnerer svarslippen og det heller ikke på annen måte er mulig å komme i kontakt med ham, vil han bli etterlyst hos politiet.

Dersom domfelte tar kontakt med kriminalomsorgen som nevnt over, skal kriminalomsorgen på egnet måte forsikre seg om at vedkommende har rett identitet. Dette kan gjøres ved oppsjekk mot telefonnummer og ringe vedkommende opp igjen, avkreve fødselsnummer eller lignende. Verifisering av vedkommendes identitet, herunder oppsjekk av riktig telefonnummer, skal dokumenteres ved registrering i kriminalomsorgens systemer.

Hvis det ikke kommer bekreftelse fra domfelte på at han har mottatt innkallingen, skal kriminalomsorgen forsøke å få tak i vedkommende pr telefon eller på andre egnede måter. Tas det kontakt med domfelte i e-post eller tekstmelding, skal det ikke stå annet i meldingen enn at domfelte bes om å ta kontakt. Slik kontakt skal skrives ned, dateres og legges på saken. Lykkes heller ikke dette, skal innkallingen forkynnes.

Innkallingen skal, i tillegg til det som er foreskrevet i forskriften § 2 annet og tredje ledd, inneholde: opplysning om at innkallingen og identitetspapirer skal medbringes på oppmøtetidspunktet, opplysning om at unnlatt oppmøte kan få konsekvenser for blant annet vurderingen av prøveløslatelse og orientering om adgangen til å iverksette fullbyrding av en tidligere rettskraftig dom etter forskriften § 1 annet ledd dersom vedkommende pågripes for nye straffbare forhold.

Dersom kontakt med domfelte ikke oppnås, skal forkynning benyttes.

Kriminalomsorgen har ansvaret for at forkynning blir foretatt, men kan, hvis det er mest hensiktsmessig, anmode om bistand til forkynning fra politiet. Om nødvendig kan domfelte også etterlyses hos politiet for avhenting til forkynning. Ved forkynning av kriminalomsorgen benyttes den kriminalomsorgsenhet som ligger nærmest stedet hvor domfelte antas å befinne seg.

Forkynning kan også benyttes hvis det er grunn til å tro at domfelte er uten fast bopel, innlagt i sykehus eller institusjon pga. alder eller sykdom eller av andre grunner ikke kan hente posten. Likeledes vil ung alder eller andre særlige omstendigheter kunne begrunne at innkallingen meddeles ved forkynnelse.

Domfeltes mulighet til å påvirke soningstidspunktet

Alle som er dømt til ubetinget fengselsstraff har anledning til å ta kontakt direkte med vedkommende region i kriminalomsorgen og avtale et umiddelbart tidspunkt for avsoning av dommen. Domfelte må i så fall være villig til å sone dommen i et fengsel langt fra hjemstedet. Dette kan også gjøres dersom domfelte ønsker å komme inn til soning tidligere enn det tidspunktet som er angitt i ordinær innkalling.

Dersom domfelte ikke ønsker å ta imot det aktuelle plasstilbudet, skal han/hun innkalles på vanlig måte. Det samme gjelder dersom domfelte etter å ha tatt imot tilbudet, ombestemmer seg før oppmøtetidspunktet eller ikke møter til det avtalte tidspunktet.

Dersom domfelte har fått innkalling til en viss dato på vanlig måte og deretter søker om umiddelbar soning, må det gjøres klart at opprinnelig dato gjelder dersom vedkommende ikke møter til det nye tidspunktet.

Kriminalomsorgen kan, på anmodning fra domfelte, innen en uke etter at innkallingen er meddelt, justere fullbyrdingstidspunktet med inntil en måned etter opprinnelig fastsatt dato for fullbyrdingsstart. De samme skjønnsmomenter som gjelder for vurderingen av soningsutsettelse vil være retningsgivende også for justering av soningstidspunktet, selv om det ikke kreves like tungtveiende grunner for justering av tidspunktet som for utsettelse.

§ 3 Frister

Dato for fremmøte til straffefullbyrding skal ikke settes mindre enn tre uker fra innkallingen antas å være kommet frem til domfelte. Normalt skal fullbyrdingen påbegynnes innen 60 dager etter at kriminalomsorgen mottok fullbyrdingsordre.

Utgangspunktet er at fullbyrdingen av dommen skal være påbegynt innen 60 dager etter at kriminalomsorgen mottok dommen. Det kan tenkes tilfeller der dette ikke er mulig, for eksempel hvis domfelte har søkt om soning med elektronisk kontroll. Hvis saksbehandlingen tar så lang tid at soningen med elektronisk kontroll ikke kan påbegynnes innen 60 dagers fristen, kan det treffes vedtak om utsettelse med soningen, jf § 7.

§ 4 Unnlatt oppmøte til straffefullbyrding

Hvis domfelte etter innkalling i samsvar med § 2 ikke møter til fastsatt tid og sted, skal han etterlyses og politiet skal anmodes om å avhente han til fullbyrding, jf. straffeprosessloven § 461 annet ledd.

Utsettelse med fullbyrding av straff

Strpl.§ 458.

Straff som den dømmende rett eller påtalemyndigheten har tilrådd å ettergi eller gjøre betinget ved benådning, kan ikke fullbyrdes før spørsmålet om benådning har vært forelagt Kongen.

Søker domfelte ellers om benådning, kan departementet utsette fullbyrdingen til søknaden er avgjort av departementet eller Kongen.

Har departementet funnet for tiden ikke å ville anbefale en søknad om benådning, kan departementet – når vektige grunner taler for det og søkeren samtykker – utsette ferdigbehandlingen av søknaden i en prøveperiode. Prøveperioden kan ikke settes lenger enn 1 år. Når særlige grunner taler for det, kan perioden forlenges. Fullbyrding finner ikke sted før søknaden er ferdigbehandlet.

Strpl. § 459.

Fullbyrding av frihetsstraff eller samfunnsstraff skal utsettes dersom domfelte er blitt alvorlig sinnslidende eller hans helsetilstand ellers gjør fullbyrding utilrådelig.

Ellers kan fullbyrding av frihetsstraff eller samfunnsstraff utsettes når vektige grunner tilsier det.

Utsettelse etter annet ledd kan gjøres betinget av sikkerhetsstillelse. Det kan også settes andre vilkår.

Kriminalomsorgen treffer vedtak etter bestemmelsen her. Forvaltningsloven gjelder med de unntak som er nevnt i straffegjennomføringsloven § 7. Oppstår det uenighet om fullbyrdingen skal utsettes fordi domfelte er blitt alvorlig sinnslidende eller hans helsetilstand ellers gjør fullbyrding utilrådelig, kan domfelte kreve spørsmålet avgjort ved kjennelse etter § 462.

Strpl § 462

Oppstår det uenighet mellom påtalemyndigheten *eller kriminalomsorgen* og domfelte om dommens tolkning, beregning av straffetiden, eller liknende spørsmål som gjelder fullbyrdingen, kan domfelte kreve spørsmålet avgjort ved kjennelse av stedets rett eller den rett som har dømt i saken. Det tilsvarende gjelder når det er tvist om hvorvidt den person som dommen søkes fullbyrdet mot, er den domfelte, og når det er tvist mellom påtalemyndigheten og andre enn domfelte om hvorvidt en avgjørelse om inndragning kan gjøres gjeldende overfor dem.

Oppstår det uenighet mellom domfelte på den ene siden og påtalemyndigheten eller kriminalomsorgen på den andre siden om spørsmål som har betydning for

fullbyrdingen eller domfeltes identitet, kan domfelte bringe saken innfor retten og få spørsmålet avgjort ved kjennelse. I disse sakene gjelder straffeprosesslovens regler. Vedtak som kriminalomsorgen treffer er også underlagt forvaltningsloven. Det betyr at domfelte kan velge å påklage vedtaket etter forvaltningslovens regler.

Etter endringer i straffeprosessloven § 76 har kriminalomsorgen fått møterett i *rettsmøter om fullbyrding av frihetsstraff skal utsettes etter § 459 første ledd. Det tilligger regionalt nivå å møte i retten.*

§ 5 Myndighet til å innvilge utsettelse av fullbyrdingen

Søknad om utsettelse av fullbyrdingen inntil seks måneder avgjøres av de fengsler og friomsorgskontorer som har fått myndighet til dette. Videre tilligger det lokalt nivå å ta stilling til om vilkårene for utsettelse av fullbyrdingen etter straffeprosessloven § 458 første og tredje ledd er til stede. Det samme gjelder utsettelse etter forskriften § 6 annet og tredje ledd eller § 8, uavhengig av lengden på utsettelsen.

Innvilgelse av utsettelse etter forskriften § 7 utover seks måneder, skal avgjøres av kriminalomsorgen på regionalt nivå.

Leder av lokal enhet treffer avgjørelser etter forskriften § 8 i samarbeid med militære myndigheter.

Forvaltningsloven gjelder med de unntak som er nevnt i straffegjennomføringsloven § 7.

Leder av den enhet som behandler søknader om soningsutsettelse, har myndighet til å avslå alle søknader om utsettelse med fullbyrdingen, også søknader om utsettelse utover seks måneder. Er det søkt om utsettelse med fullbyrdingen i mer enn seks måneder, og enheten mener den skal innvilges, skal søknaden avgjøres av kriminalomsorgen på regionalt nivå. Tilsvarende gjelder når domfelte søker om flere utsettelser etter hverandre og utsettelsene til sammen vil overstige seks måneder.

Kriminalomsorgen skal gjøre domfelte oppmerksom på at de opplysningene han påberoper seg til støtte for sin søknad, må dokumenteres og det skal gis en rimelig frist til å fremskaffe slik dokumentasjon.

Avgjørelser av søknad om soningsutsettelse skal begrunnes og det må opplyses om klageadgang, klagefrist og fremgangsmåte. Klage avgjøres av nærmeste overordnede organ jfr. fvl. § 28

Det skal sendes kopi av alle utsettelser til det politidistriktet som hadde ansvaret for straffesaken.

§ 6 Obligatorisk utsettelse av straffefullbyrdingen

Hvis domfelte har søkt om benådning og vilkårene i straffeprosessloven § 458 er oppfylt skal fullbyrdingen utsettes.

Fullbyrdingen av straffen skal utsettes dersom domfelte er blitt alvorlig sinnslidende eller domfeltes helsetilstand ellers gjør fullbyrdingen utilrådelig.

Fullbyrdingen av straffen skal utsettes når domfelte er gravid og forventet nedkomst inntreffer før domfelte kan løslates, med mindre domfelte selv ønsker å fullbyrde en del av straffen og det ikke er utilrådelig av medisinske grunner. Det samme gjelder hvis domfelte har født et barn for mindre enn ni måneder siden. For øvrig kan utsettelse på grunn av svangerskap gis hvis medisinske grunner taler for det, jf. annet ledd.

I disse tilfellene har domfelte krav på å få utsatt fullbyrdingen. Domfelte trenger ikke å søke om utsettelse, men utsettelsesgrunnene må dokumenteres. Dersom leder for lokalt nivå får opplysninger som tyder på at det foreligger omstendigheter som skal føre til utsettelse etter denne bestemmelse, skal lederen av eget tiltak be om dokumentasjon av forholdet slik at innkallingen utsettes, eventuelt kalles tilbake.

Utsettelse på grunn av søknad om benådning

Hvis domfelte har søkt om benådning og påtalemyndigheten eller domstolen har anbefalt at domfelte skal benådes, skal fullbyrdingen ikke påbegynnes før benådningsspørsmålet er avgjort, straffeprosessloven § 458 første ledd. Det betyr at det ikke skal sendes innkalling, eventuelt at allerede sendt innkalling skal tilbakekalles. Blir benådningssøknaden ikke innvilget, sendes innkalling på nytt.

Hvis hverken påtalemyndigheten eller domstolen har anbefalt benådning, har søknaden ikke oppsettende virkning. Det vil si at det ikke skal gis utsettelse med fullbyrdingen på grunn av benådningssøknaden. Det kan imidlertid være slik at domfelte søker om benådning på grunn av en tilstand som påstås å falle inn under straffeprosessloven § 459 jfr. forskriftene § 6 og § 7. I disse tilfellene har domfelte anledning til å søke om utsettelse med fullbyrdingen. En slik søknad skal behandles på vanlig måte og avgjøres etter straffeprosessloven § 459 og forskriftene § 6 og § 7.

Departementet kan i konkrete saker bestemme at fullbyrdingen skal utsettes inntil nådesøknaden er avgjort, straffeprosessloven § 458 annet ledd.

Straffeprosessloven § 458 tredje ledd, gjelder såkalte ” for tiden-avslag”. I noe saker, spesielt der hvor domfelte har hatt en positiv utvikling og det er grunn til å tro at domfelte er kommet ut av den kriminelle løpebane, ønsker departementet å se hvordan det går før benådningssøknaden avgjøres. Da utsettes behandlingen av søknaden i ett år. Prøveperioden kan unntaksvis forlenges. Hvis alt går bra vil domfelte bli benådet etter at prøveperioden er utløpt. I disse sakene skal det ikke sendes innkalling til fullbyrding før eventuelt søknaden er avslått, eventuelt skal allerede sendt innkalling tilbakekalles.

Utsettelse skal gis på grunn av helsetilstand

Domfelte er alvorlig sinnslidende hvis han eller hun er psykotisk eller har tilsvarende alvorlig psykisk lidelse. Det innebærer at ikke alle psykiske lidelser gir krav på utsettelse med fullbyrdingen. Som utgangspunkt gjelder at hvis domfelte er strafferettslig tilregnelig på innsettelsestidspunktet, bør han eller hun også kunne

gjennomføre en straff med nødvendig tilretteleggelse, for eksempel god tilgang på samtaler med psykolog/psykiater, straffegjennomføring i behandlingsinstitusjon osv. Helsetilstanden må være tilstrekkelig dokumentert. Uttalelse fra domfeltes fastlege eller annen behandlende lege eller psykolog er normalt ikke tilstrekkelig. Med mindre det er åpenbart unødvendig, skal det innhentes uttalelse fra uavhengig lege/psykolog. Domfelte kan pålegges å fremskaffe dokumentasjon innen en nærmere angitt frist og kan pålegges å fremstille seg for en bestemt lege/psykolog til undersøkelse.

En uttalelse fra lege eller psykolog om soningsdyktighet må som et minimum inneholde opplysninger om sykdommens symptomer, om tilstanden er varig, når det eventuelt kan ventes bedring, hvilke konsekvenser fullbyrdelse av dommen vil få for domfeltes helse og hva slags tilretteleggelse som eventuelt er nødvendig for at fullbyrdingen skal kunne finne sted.

For å avgjøre om domfeltes helsetilstand gjør fullbyrding utilrådelig må det foretas en konkret helhetsvurdering av den enkelte sak hvor både domfeltes helse og mulighetene for tilrettelagt soning vurderes. At soningen av helsemessige grunner ikke er ønskelig, ubehagelig eller vil ha uheldige virkninger på mulighetene for helbredelse, er ikke tilstrekkelig. Det må foreligge dokumentert risiko for at soningen kan medføre at en fra før alvorlig eller svak helsetilstand forverres, eller mulighetene for helbredelse i vesentlig grad blir mindre, før fullbyrdingen kan sies å være utilrådelig. Det skal mer til før fullbyrding i frihet kan sies å være utilrådelig enn fullbyrding i fengsel.

Utsettelse skal gis ved svangerskap mv.

Domfelte som er gravid med forventet nedkomst før dommen er ferdig sonet, har krav på å få fullbyrdingen utsatt. Hvis domfelte selv ønsker det og det ikke er medisinske grunner som taler imot det, kan domfelte påbegynne fullbyrding. Det skal gis avbrudd i medhold av straffegjennomføringsloven § 35 tre uker før forventet nedkomst. Domfelte har også krav på utsettelse når hun har født barn mindre enn ni måneder før fullbyrding.

Domfelte som er gravide og som skal sone dommer som er så korte at de blir ferdig med fullbyrdelsen innen tre uker før forventet nedkomst, har ikke krav på utsettelse. Utsettelse kan gis etter straffeprosessloven § 459 annet ledd jfr. forskriften § 7 hvis medisinske grunner tilsier det. Det er viktig at gravide domfelte opplyses om at omsorg for barn over ni måneder i utgangspunktet ikke gir utsettelse med fullbyrdingen eller benådning.

§ 7 Utsettelse av andre grunner

Etter en nærmere vurdering kan kriminalomsorgen utsette fullbyrdingen av straffen når andre vektige grunner taler for det.

Søknad om utsettelse med fullbyrdingen medfører ikke at plikten til å møte til fastsatt tid og sted bortfaller, med mindre den myndighet som behandler søknaden bestemmer det.

Utsettelse kan også gis hvis vedkommende har søkt om elektronisk kontroll.

Generelt

Det skal foretas en konkret, skjønnsmessig vurdering i det enkelte tilfelle. Søknader om utsettelse skal vurderes nøye og det skal føres en restriktiv praksis. Utsettelse skal bare gis dersom utsettelsen vil avhjelpe problemene. Hvis en utsettelse bare forskyver problemet, må det vurderes om problemene er så alvorlige at de kan danne grunnlag for benådning. Videre må det vurderes om de påståtte problemer er større enn det som normalt vil foreligge ved fullbyrding av straff. I vurderingen er det viktig å se hen til hvilken fullbyrdingsmåte som er aktuell i den konkrete sak.

Det skal vurderes om problemene kan håndteres på annen måte enn ved utsettelse, for eksempel tilrettelagt fullbyrding, herunder egnet fullbyrdingssted ut fra helsemessige behov. De påberopte forhold må dokumenteres. Det skal ikke gis utsettelse etter denne bestemmelsen dersom domfelte er dømt for ny kriminalitet begått etter den dom det søkes utsettelse for, med mindre det er særlig påkrevet på grunn av domfeltes rehabilitering.

Det skal legges vekt på om de påberopte omstendigheter er av en slik art at de ikke kunne forutses. Videre vil det tale mot å innvilge søknaden at domfelte ikke har forsøkt å finne andre løsninger på sine problemer, men skjøvet disse foran seg. Det er for eksempel ikke forsøkt å få andre personer til å ivareta omsorgsforpliktelser overfor barn eller gamle foreldre, eller finne vikar til næringsvirksomheten.

Eksempler på ”vektige grunner” (listen er ikke uttømmende):

- Utdannelse

Hvis domfelte er under utdannelse, kan det gis utsettelse hvis det er nødvendig for at domfelte skal fullføre eksamen, fagbrev eller lignende. Normalt skal det ikke gis utsettelse lenger enn til avslutningen av skoleåret. Ved flerårige utdannelser kan dette innbære at utdannelsen må avbrytes.

- Arbeid/økonomi

At domfelte nylig har begynt i nytt arbeidsforhold, vil normalt ikke føre til utsettelse. Likeledes skal det ikke gis utsettelse bare fordi arbeidsgiver er avhengig av domfeltes innsats. I spesielle tilfelle kan utsettelse likevel innvilges i en kortere periode av hensyn til utpreget sesongarbeid og hvor det er vanskelig finne en erstatter, eller hvor arbeidet er av stor betydning for den domfelte.

- Omsorgsforpliktelser

Etter en konkret vurdering, kan sykdom hos ektefelle og barn være grunn til å gi utsettelse med soning inntil domfelte har ordnet med andre som kan ta seg av den syke. Likeledes hvis domfelte har eneomsorgen for barn og trenger tid til å ordne med tilsyn for barna.

- Domfeltes egen helsetilstand

Hvis domfelte er syk, men sykdommen ikke er alvorlig nok til å falle inn under § 459 første ledd, jfr. forskriften § 6, kan det helt unntaksvis gis en kortere utsettelse. En må her blant annet vurdere hvilke konsekvenser fullbyrding på det nåværende tidspunkt kan få, om det er mulig å ivareta nødvendige helsemessige behov i fengslet, og om det er et vedvarende helseproblem. Ved ønske om å fullføre behandling før fullbyrding, skal det ses hen til hvor påkrevet behandlingen er og hvor lang tid som gjenstår av behandlingen.

Hvis påtalemyndigheten begjærer gjenopptakelse eller slutter seg til en gjenopptakelsesbegjæring fra domfelte, skal fullbyrdingen utsettes til gjenopptagelsessaken er avsluttet. Bortsett fra disse tilfellene, vil begjæring om gjenopptagelse normalt ikke medføre at fullbyrdingen utsettes.

Sikkerhetsstillelse og andre vilkår

Det skal bare settes vilkår som har naturlig tilknytning til utsettelsesgrunnen. Andre vilkår skal ikke settes. Vilkåret må være kontrollerbart. Som eksempel kan det settes vilkår om at den domfelte etter en tid innhenter ny dokumentasjon på at vedkommende fortsatt går på skole eller går til behandling.

§ 8 Utsettelse på grunn av militærtjeneste

For personer som tjenestegjør i forsvaret, eller som innenfor fullbyrdingstiden skal møte til militærtjeneste, bør fullbyrding av subsidiær fengselsstraff eller fengselsstraff av kortere varighet enn 90 dager så vidt mulig tilpasses slik at det ikke oppstår vesentlige ulemper for den militære tjenesten.

Det er den tid som faktisk skal fullbyrdes som er avgjørende for ”fengselsstraff av kortere varighet enn 90 dager”.
Med militærtjeneste menes mannskaper som er inne til førstegangstjeneste eller repetisjonsøvelse, men ikke de som er vervet eller ansatt.

Bestemmelsen er gitt av hensyn til forsvaret, ikke den domfelte. Utsettelse kan følgelig gis uten søknad fra den domfelte. En redegjørelse fra den domfeltes militære avdeling er nok. Utsettelse skal ikke gis med mindre det er anbefalt av forsvaret.